

מפני החשד ...

עיון בפרשת השבוע על פי ה"משך חכמה"

מוזכרין אותן לשבח מעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהם שלא יאמרו ממעשה לחם הפנים זה ניוזנין לקיים מה שנאמר והייתם נקים מה' ומישראל.

9. אבות ב', א'

רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, פל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. והוי זהיר במצוה קלה כבבחימה, שאין אהיה יודע מתן שכרן של מצוות. והוי זהיר במצוה קלה כבבחימה, ושכר עברה כנגד הפסדה. והסתכל בשלשה דברים ואי אהיה בא לידי עברה, דע מה למעלה מןה, עין רואה ואין שומעת, וכל מעשיו בספר נכתבין.

10. מהר"ל דרך חיים אבות ב', א'

ונראה כי ר"ל כמה דברים שהם טובים בעצמם שהאדם עושה אותם והם תפארת אל העושה, אך אינם תפארת מן האדם ר"ל שהאדם הרואה מגנה אותו על כך, ודרך זה אם שבאמת הדרך הזה הוא תפארת לאדם עצמו רק שיש חשד מן הרואה, אל יברר דרך זה לפי שצריך לצאת ידי שמים וידי הבריות, וכ"ש אצל תלמיד חכם שהוא חלול השם אם נראה לבריות שאין המעשה הגון ונאה, ולכך אמר שצריך שיהיה המעשה תפארת מן האדם שיהיה במעשה ההוא העושה מפואר מכל בני אדם הרואים גם כן, ולא שיהיה תפארת לעושיה בלבד רק מן האדם זולתו גם כן. ... והעיקר שבא רבי ללמד שלא יאמר האדם כיון שדבר זה הוא נאה וטוב באמת מה לו ולבריות, ודבר זה אינו כי ראוי שיהא מעשה האדם תפארת מן האדם זולתו, כמו שתמצא בכל מקום בדברי חכמים שאסור לעשות מעשה שיהי נראה שהוא דבר שאינו הגון לרואה, ומכ"ש אם אינו הגון לפי האמת, רק שיהיה המעשה הגון לפי האמת וגם אל הרואה. ומה שלא אמר ותפארת לו מן הבריות, כי אין כל הבריות יכולים לדעת הדרך המפואר כי לפעמים הוא מפואר בעיני אחד שאין יודע להבין ולפי האמת אינו מפואר, ולפיכך אמר ותפארת לו מן האדם דהיינו מי שנקרא אדם אשר יוכל לדעת ולהבין, לא מי שנמשל לחמור שאינו יודע להבין.

11. מסילת ישרים י"ד; בחלקי הפרישות

והפרישות במנהגים הוא התבודדות והתבדל מן החברה המדינית לפנות לבו אל העבודה וההתבוננות בה

5. פסחים י"ג, א'

תניא גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן גבאי תמחויו שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן משום שנאמר והייתם נקים מה' ומישראל.

6. כתובות ט"ז, ב' – י"ז, א'

תנו רבנן כיצד מרקדין לפני הכלה בית שמאי אומרים כלה כמות שהיא ובית הלל אומרים כלה נאה וחסודה אמרו להן בית שמאי אומרים לבית הלל הרי שהיתה חוגרת או סומא אומרי' לה כלה נאה וחסודה והתורה אמרה מדבר שקר תרחק אמרו להם בית הלל לבית שמאי אומרים לדבריכם מי שלקח מקה רע מן השוק ישבחנו בעיניו או ינגנו בעיניו הוי אומר ישבחנו בעיניו מכאן אמרו חכמים לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות.

7. רס"י כתובות ט"ז, ב' – י"ז, א'

כילד מרקדים – מה אומרים לפניו: כמות שהיא – לפי יופיה ותקיעותה מקלסין אותה: חסודה – חוט של חסד משוך עליה: מכלאן אמרו – מדברי צ"ה שאמרו יצחנה: תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות – לעשות לאיש ואיש ככחונו:

8. יומא ל"ה, א'

ת"ר בית גרמו היו בקיאיין במעשה לחם הפנים ולא רצו ללמד שלחו חכמים והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים והיו יודעין לאפות כמותן ולא היו יודעין לרדות כמותן שהללו מסיקין מבחויין ואופין מבחויין והללו מסיקין מבפנים ואופין מבפנים הללו פיתן מתעפשת והללו אין פיתן מתעפשת כששמעו חכמים בדבר אמרו כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לכבודו בראו שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וחזרו בית גרמו למקומן שלחו להם חכמים ולא באו כפלו להם שכרן ובאו בכל יום היו נוטלין שנים עשר מנה והיום עשרים וארבעה רבי יהודה אומר בכל יום עשרים וארבעה והיום ארבעים ושמונה אמרו להם חכמים מה ראיתם שלא ללמד אמרו להם יודעין היו של בית אבא שבית זה עתיד ליחרב שמא ילמוד אדם שאינו מהוגן וילך ויעבוד עבודת כוכבים בכך ועל דבר זה

1. במדבר ל"א, א-ט"ז

(א) וידבר יהוה אל משה לאמר: (ב) נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אזור תאסף אל עמיה: ... (ו) וישלחו אתם משה אלה למטה לצבא אתם ואת פינחס בן אלעזר הכהן לצבא וכלי הקדש ונזעזרות התרועה בידו: ... (יד) ויקצף משה על פקודי הוזיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה: (טו) ויאמר אליהם משה הווייתם כל נקמה:

2. מש"ח במדבר ל"א, ב'

נקום נקמת כו' המדינים אחר תאסף אל עמך – יתכן, דאם היה מלחמת מדין אחר מות משה, היו אומרים שכל ימי משה לא היה נלחם במדין, לפי שמשו החניף להם, לפי שהיה חתן יתרו וישב במדין שנים רבות, לכן מוכרח היה לנקום קודם מיתתו.

3. מש"ח במדבר ל"א, י"ד

ויקצוף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות וכו' – הא דלא קצף על פנחס, נראה דסרחון הדור תלוי בגדולים שיש כח בידם למחות, והנה היה משה סבור שהם סוברים שכיון שאינו מלחמת שבע עממין לכן הותר יפת תואר, ומשו"ה בזו להם הנשים, ולפיכך פנחס לא היה יכול למחות, מפני שהיו אומרים לו מפני שאתה כהן ואסור לך יפ"ת, דהויא גיורת, וכהן אסור בה, וכמו דאמרינן פ"ק דקדושין כ"א בפלוגתא דרב ושמואל, לכן אתה אומר להורגם, אבל פקודי החיל, שגם הם מותרים ביפ"ת והיה בידם למחות, לכן קצף עליהם.

4. במדבר ל"ב, כ"ב-כ"ג

(כ) ויאמר אליהם משה אם תעשין את הדבר הזה אם תנולצו לפני יהוה למלחמה: (כא) ועבר לכם כל זמון את הירדן לפני יהוה עד הורישו את איביו מפניו: (כב) ונכבשה הארץ לפני יהוה ואזור תשבו והייתם נקים מיהוה ומישראל והייתה הארץ הזאת לכם לאוזה לפני יהוה: (כג) ואם לא תעשין כן הנה נוטאתם ליהוה ודעו וזאתכם אשר תמצא אתכם:

כראוי, ובתנאי שלא יטה גם בזה אל הקצה האחר, שכבר אמרו ז"ל (כתובות יז): לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות.

12. עין אי"ה ברכות ב', ו', נ"ד

ואל יצא יחידי כלילה משום חשדא, ול"א אלא דלא קבע לי עינדא אבל קבע לי עינדא אמרי לעדני קאזיל. הוא כלל גדול בדרכי ההנהגה הישרה הראויה לאדם המעלה. כי כל הנהגה שיש בה כיעור מצד מראה החיצוני, או אם הוא מתייחד בה חוץ למנהגו של עולם, תהי' פועלת רושם לגנאי על משפטו מאת בני אדם. אמנם זה אינו נמשך רק אם זאת ההנהגה הנראית זרה לא באה לו מהכרח מהלך עסקנותו בשלימותו המיוחדת לו. אבל אם מהלך עסקי חכמתו ושלמותו יביאוהו לצאת לפעמים משורת המנהג גם אל מעשה כזה שאינו כפי הרגיל וגם יש לדורשו לגנאי, מ"מ החכמה תעז לחכם, ועסקו בלב שלם בשלימות האמיתית תסיר ממנו כל דופי גם מעיני בני"א, כי יכירו כי באשר הפליא ד' חסיד לו. וכשם שהוא משונה מרוב בני"א בתעופת שכלו ועומק טהרת לבבו והמון רגשותיו הנשאות, כן הוא לפעמים משתנה מהם בהנהגה חיצונית שנראית לפי המובן הפשוט להם כזרה. והבחינה היא מאותה ההנהגה המתרשמת ביציאת יחידי כלילה, משום חשדא. וההיתר הנאמר אם מתהלך בתומו לרגלי חכמתו וקביעת עידי, דאמרי לעידי קאזיל ולא יגורו רע. והמשכיל ידע להוציא תולדות הכלל הפרטי הזה לכל ענפי ההנהגות המזמנות במהלך החיים, של אנשים נעלים מרוב בני"א בתכונותיהם ורוממות נפשם, כי יגבה לבם בדרכי ד'. והדברים נאותים, בין בהנהגה מעשית בין בדרישת חכמה ומהלך רעיונות וציור מושגים נשגבים בדיעות המתחסות ופועלות על הנהגתו של האדם במעשיו, שבעת שסביבותיו ישת חושך ובני דורו לא יוכלו לעמוד על סוף דעתו, נאמר דבש וחלב תחת לשונך. ולא יצא יחידי בדרכים שאין בני הדור רגילים בהם, כי לא ישכילו איך על ידם נפשו מתקרבת אל יסוד השלימות, לאהבת ד' ויראתו ורוממות העבודה השלמה. וכ"ז יצדק בהיות איזה רעיון נשגב כבן רשף מקרי בו. אבל אם הוא קבוע בעניניו, ומודרך בדרך תמים ע"פ מושגיו הרמים, לא יוכל איש לכזב שלימותו ומימר אמרי לעידי קאזיל, וסוף תצמח ג"כ התועלת הראויה מדרכי שכלו הגדולים מהרגיל.

14. הלכות יפודי התורה ה', י"א

ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם ואע"פ שאינן עבירות הרי זה חילל את השם כגון שלקה ואינו נותן דמי המקח לאלתר והוא שיש לו ונמצאו המוכרים תובעין והוא מקיפן או שירבה בשחוק או באכילה

ושתיה אצל עמי הארץ וביניהן או שדבורו עם הבריות אינו בנחת ואינו מקבלן בסבר פנים יפות אלא בעל קמטה וכעס וכיוצא בדברים האלו הכל לפי גדלו של חכם צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפנים משורת הדין וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבלם בסבר פנים יפות ונעלב מהם ואינו עולבם מכבד להן ואפילו למקילין לו ונושא ונותן באמונה ולא ירבה באריחות עמי הארץ וישיבתן ולא יראה תמיד אלא עוסק בתורה עטוף בציצית מוכתר בתפילין ועושה בכל מעשיו לפנים משורת הדין והוא שלא יתרחק הרבה ולא ישתומם עד שימצאו הכל מקלסין אותו ואוהבים אותו ומתאווים למעשיו הרי זה קידש את ה' ועליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר.